

הלכות פסח סימן תמו

ריש פרק כל שעה וסמיג והנהות מימורי פרק א. (נט) *וכן כל דבר *שמבשלים בכלי-חמץ, כגון זין מבשל (ס) או מרקחת וכו' וכו', אסור בפסח, (סא) *אבל ביום-טוב האחרון (סב) יש להקל (סג) בו (פסקי מהרא"י סימן קסז), והוא הדין אם נתערב (סה) משהו מדברים אלו תוך הפאקל, (סה) שאין להחמיר לאסור התערובות, כן נראה לי.

באר היטב

שמבשלים דרשנף אסור דהוה דבר חזק וסריף ואיכ לא מהני מה שאינו ב"י ועל סימן חמב סי"א. מרקחת שהוא דבר קיחה וסריף וזה אסור אפלו בשאר אסורים אפלו אינם ב"י, ע"כ יש להחמיר בו אפלו ביי"ט אחרון, ט"ז: (סה) משהו.

(נד) להקל בו. משום דהוה נ"ט בר נ"ט דהתרא, ועוד. דהי"ט אחרון אמרין סתם קלי אינו ב"י. ומה"ש יש מקלין לשתות הקע"ד של כל השנה, אבל אם יש לספק שהחמיצהו בשמרי-שכר אסור, וכ"ש במקומות שמבשלים אלו כל השנה בירוח

משנה ברורה

עקשו: כרי לי שלא היה הכלי כו"מ אלא מביעית החמץ, וגם כרי לי שלא נתערב פרוח חמץ בהוה השמן, (עו) מפל מקום אסור, כיון דבעת הפכת השמן לא היה לשם פסח, אמרין מלקח דלא במיא צלה דפאנש לאו אדעתה⁸⁵. אכן אם בשלו אותו ממחלה לשם פסח אלא שהיה הכלי אינו כו"מ, מותר לאכלו בפסח, (עז) ובלבד שיצרה אותו קדם פסח לכלי-פסח. (עח) ומפל מקום לבתחלה אין להתיר השמן בכלי-חמץ, אפלו אם ידוע לו שהוא אינו כו"מ: (נט) *וכן כל דבר וכו', רוצה לומר, אפלו נעשה הכל קדם פסח⁸⁶, והכל דינו כפזקל לעיל לענין שמן: (ס) או מרקחת וכדומה. הנה מדברי הט"ז משמע דמרקחת, כיון שהוא דבר קיחה וסריף, אפלו בידוע שלא היה הכלי כו"מ אלא מביעית חמץ, אסור, משום דחורפה משיר לה לשבח, ועליכן אפלו ביום-טוב אחרון אסור; אבל כשהו (עט) אחרונים השיגו עליה, האפלו המרקחת היא מדברים חריפים כגון צנון וכהאי גונא, כיון דמטגינין אותן בדבש בטל חורפיהו. כתבו האחרונים: אם דרך בני אותו מקום לבשל מרקחת בכלים מזדמים וגם כפ מזדמין לנער בו, הני באומר (פ) כרי לי, עוד כתבו, דאם פשעת הספקה מכחן עצמו בשביל איתא דבר להטיבו בכלי חדש דוקא, אף שלא הטיבו לשם פסח, מהני: (סא) *אבל ביום-טוב האחרון וכו', השעם, דכיון שהוא מדבש, אמרין בה סתם פלים אינם כו"מ: כגון בשאר אסורין, וגם לא משינין בה לפרורים, וענין (פב) באחרונים

באר היטב

בסע"ד קטן לג משמע דאינו מחלל בזה. וענין השלחן-ערוך הגר"ז אוח מה, וצריך עיון: * *וכן כל דבר וכו', דע, דיש מן הפוסקים שסוברים דדוקא לענין שפוחת שמחייבין בו דרבו להשתמש בו פסח, וכן כהאי גונא לענין קדושת שמשפוחת כיון פדיר, סתמא היא פדיריטא עד שיעוד לך שאינה פדיריטא, אבל בשאר פלים אמרין סתמא אינה פדיריטא ונראה דעת הפוסקים, והסכים עמו הפוסק הגדולה וכן הפרי תושב, ומפל מקום מסוימת השלחן-ערוך והאחרונים משמע דמשום חמץ דחמץ מתמרין בכל פנא, והנה לענין התערובות, דעת המגיד אברהם בסע"ד קטן כו להקל בין ושאר דברים חוץ משמן משהו שאין דרך להתערב בהן פרוחין אף אם נתערבו בקלות ממש⁸⁷, ודעת ההקד יעקב בסע"ד קטן לב משמע דבכל הדברים אין להקל אלא במקום הפסד מובהק, ונראה דיש לקמף להקל אדעת מגז'אברתם, מאחר דדעת מהר"ט וסיעתו להקל בסתם פלים אפלו שלא בתערובות וכו', וכן משמן יש לקמף אדעת חריפים: להקל במקום הפסד מובהק, שפחה אחרונים העתיקו וכו' להקלה הנגדו ומק" אלה ויקדורתיים, וגם משמע שם בבאר הגני"א דפטר הדין הוא חמץ, ענין שם: * *שמבשלים בכלי-חמץ וכו', ענין בבית-מאיר שהאר"י כוה וכתב דרוצה לומר בידוע על-כרחיהם שנתבשל, אף ששפך אם היה בלי-חמץ, מתוקנן כל הכלים סתמא בשל חמץ, אם לא בידוע שיש להם פלים מזדמים, אבל אם ספק אם נתבשל קלל בכלי, כמו העשב שקורין טהעצי, אינו יודע מה חשש אסור יש בו? ושמעתי אומרים השעם, שמא הוא קזף, מה שדבר נחלט עליו וחתין והקבש, אבל כוה שנים שני טעמים של רבנו הם (המובא בבית-יוסף), דהיינו הייתי להחזיק אסור, וגם דמטעינין לה פלחה שמתא וכו', וכהו אין חשש שנעשה הייף בפסח, ומשהו אית פה, ושרי מארץ טוחק בא"י⁸⁸, ומדוע לא ניקא כל דרוש טרדא פורש⁸⁹, ענין שהאר"י⁹⁰ וס"ס: לעניות דעמי אינו אלא מדברים הסתרים ונחמדים נהגו בהן אסור בטעות: * *אבל ביום-טוב האחרון

שפחהו, (פג) דאם ידענו שהם כו"מ אחרון: (סב) יש להקל. הינו בנעשה הכל קדם הפסח, אבל בפסח, אפלו אם ידוע שאינו כו"מ אסור לאכל אף ביום-טוב אחרון, כדמוכח בסימן תסז סעיף י בס"ז וחקי-יעקב, ענין שם⁹¹: (סג) בו. ומהאי טעמא (פג) יש מקלין לשתות בו מידבש של כל השנה, ואם יש לספק שמא החמיצהו בשמרי-שכר אסור, וענין לעיל בסימן תמב סעיף-קטן כה מה שכתבנו בזה⁹². ודוקא במקום שדבר להסמיד בשמרים חשינין לזה, ואם צעאווה בירוח שמבשלים בו זין-ערוך, (נד) אסור בכל גוניה⁹³, והנהו אפלו שנה פמה פעמים שבשלו בו שאר דברים בינתיים, אסור. וענין לקמן סימן תנא במשנה ברורה סעיף-קטן כח [איתא אפן להכשירו לפסח] ובסעיף כב בבאר היטב הלכה דבור המתחיל יבית חרסת: (סד) משהו מדברים אלו. וכמה (פה) אחרונים הסכימו, דבמקום הפסד מובהק יש להקל אפלו אם נתערב הדבש שאין ששים כנגדו, (פו) ויש מקלין בכל הדברים שאין לחש לפורורים [דהנהו חוץ משמן], אפלו שלא במקום הפסד מובהק: (סה) שאין להחמיר לאסור התערובות. תדא, דיש פוסקים שסוברים הפליטת פלים, דהיינו נותר-טעם בר נותר-טעם [שחמץ נתן טעם בהכלי והכלי נתן בשמן והכל], מותר קדם הפסח; ועוד, דאיפא לספוקי שמא לא היה הכלי כו"מ, וקדם הפסח לכלי עלתא שרי

שער הציון

(עו) מגז'אברתם ושי"א. וענין באלהיה רבה דבמקום הפסד מובהק יש לקמן באומר כרי לי, ומהר"ם גורן ק"ב דאין לקמף רק לענין שהיה הכלי אינו כו"מ, אבל לענין שלא נתערב פרוח חמץ אין לקמף מה שאומר אחר כך כרי לי. ונראה דבאפן זה דהוא משום פרוח לחור, כולל לסגן השמן קדם הפסח ומהני, כמו שכתב החוק יעקב בסעיף-קטן לג: (עז) באר היטב ושי"א. וכמה מהרי"ם גורן ק"ב דבשיבד אינו אסור אף אם ערו לכלי-חמץ אם נגרש השמן, וכן דעת השלחן-שלמה דבכחש לא אמרין כי אם בזה ולא בנקדש⁸⁶: (עח) שער-השובה בשם בית, וכן כמה מהרי"ם גורן ק"ב דהיינו חמץ ומהני חמץ וזוהי משהו שכתב דאולי הט"ז מירי שיש בו הרבה תבלין כליכך שאין הרבה יכול לבטל חריפותם, אבל סתם מרקחת אינו חריף וחי-אדם, אכן החי-אדם כתב לבסוף, דלפי מהנהגו שמבשלים תחלה הדברים החריפים עם מים ואחר כך שופכין המים ומבשלים אותן בדבש, אס"כ יש לומר דבמים אינו מתחיק, עד כאן לשונו. וגם זה לא נהירא, דהא כענין שיהיה עלו דבר חריף או רבו, מבאר בזה הנהגה-דעה סימן עה, ובבאר יותר בתורת-שואת קלל סא אות לט במנחת-יעקב שם, דהיינו שאר כרי דאיכא בקדחה רב טעמים ושאר דברים שאינם חריפים, כבטלים פת החריפות, וכן מבאר בזה הנהגה-דעה סימן קיח פ"ש"ף סעיף-קטן יג, ענין שם: (פ) וכו' זה ערוף משהו כרי דאיכא לעיל דלא מהנינו לה: (פב) אלה כהו ופרי-מקדים וחי-אדם, דמשמע ב"ט בר נ"ט בלכר אין להחמיר, משום דחמץ שמו עליו וכו' פג"ט בר נ"ט דאפטר⁸⁸, ומדברי הגני"א בבארו לקאודו משמע דאפלו בכרי-ימו טמיר השלחן-ערוך ביום-טוב אחרון, משהו דמפטר הדין נקרא חמץ שנקלע קדם הפסח, הפסח בעל-עצמו⁸⁹: (פג) וענין פתחי-אדם דדוקא בנתבשל בכלים שדרפן להשתמש בהן חמץ בשפע כגון מתכח וקדירות שמבשלים בהן מיני ממתין, ואם-כן אין ששים נגד הפליטה בו, אבל בכלים שידוע כדאי שבלעו רק מעט חמץ וידוע שיש ששים נגדו ונתבשל קדם פסח, כדבאר קמא לן דהיינו חזרו ונערו: (פג) ט"ז ושי"א: (פד) ט"ז ושי"א: (פה) חק-יעקב והגר"ז והג"ד אלה, ואף דהמגיד אברהם משמע שצדד להחמיר בשמן, יש לקמף להקל כמו שכתבנו בבאר היטב: (פו) מגז'אברתם, וענין בבאר היטב דיש לקמף על זה:

* ומפל מקום, במקום שפוצי לקמף טהעצי מזה מבשל, נראה דיש לזהר בזה.

הַלְבוּת פֶּסַח סִימָן תַּמּוּ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טו]

זֶעַן לְעֵיל בְּסִימָן תַּמּוּ סְעִיף-קָטָן כֹּה מֵה שֶׁתַּכְתֵּבוּ בְּנֵהוּ⁽⁸¹⁾.

81) שם כתב שאם החמיצו את מי הדבש בשמרי שכו, הרי הם אסורים אפילו אם השמרים הם פחות ממששים, שכן השכר 'מעמיד' את מי הדבש. הוסיף, שאפילו אם החמיצו מי דבש בשמרי דבש שהחמיצו על ידי שמרי שכו, והחמיצו מי דבש אחרים על ידם, ואחרים על ידי אותם אחרים, כולם אסורים, שכן דבר שהועמד על יד חמץ נחשב כולו חמץ, ולפיכך אם העמיד דבר אחר, אותו אחר הועמד על יד חמץ.

[משנ"ב שם]

אָסוּר קָלָל בְּנֵהוּ⁽⁸²⁾.

82) ואפילו אם היוותה אינן 'בני יומן', כתב הט"ז (סי' תמב ס"ק ה', הובאו דבריו במשנ"ב שם ס"ק כה) שמי הדבש אסורים, שכיון שיין שרף הוא דבר חריף וחזק, הרי הוא נותן טעם לשבח במי הדבש אפילו לאחר מעת לעת. [וראה מג"א (ס"ק כה) שהקשה על דבריו, שברמ"א (יו"ד סי' קכב ס"ג) מבואר שאף דבר חריף שבלוע בכלי מעת לעת נותן טעם לפגם, וכתב שאפשר שהט"ז סובר שכיון שיי"ש הוא דבר חריף מאד הרי הוא שונה משאר דברים חריפים, ואינו נפגם גם כשהוא בלוע בכלי מעת לעת].

[ביה"ל ד"ה וכן]

אף אם נִתְעַבְּרוּ בְּפִחוֹת מְשֻׁשִׁים⁽⁸³⁾.

83) ומבואר שלדעת המג"א שומן שהתערב במאכל אסור משום חשש שנתערבו בשומן פירותים, אבל שמא הכלי בו התבשל השומן דיהוה בן יומו אין חוששים, כשם שלא חוששים בן ביין ובשאר דברים. והקשה המקור חיים (ביאורים, ס"ק יג), אם כן מדוע סובר המג"א שרק כאשר 'משהו' מהשומן התערב במאכל הרי הוא מותר, והרי אף כשאין ששים במאכל כנגד השומן אין מקום לאסור, שכן השומן עצמו אינו אסור, אלא הפירותים שבתוכו, והם הרי פחות ממששים מהתערבות. [וראה מה שכתב על כך המגן האלף ס"ק יד].

[ביה"ל ד"ה שמבשלין]

שֶׁנֶבִי מֵאֲרָץ קְרָתָא בְּאֵר⁽⁸⁴⁾.

84) ביאור דבריו, שהבית מאיר שם הביא את דבריו הביי שכתב בשם ר"ת שמי תותים שמבשלים הנכרים הרי הם מותרים, ואין לחוש שבעלו אותם בכלי חמץ, שהרי ידוע שאין למי התותים טעם חמץ [ועוד שיש להעמידם על חזקתם שלא הוחמצו]. הדרוכי משה כתב (אות ח) שאין לסמוך על זה, וביאר הבית מאיר שטעמו של הדרוכי משה הוא משום שחשש שמא בישלו את מי התותים בפסח, ואף שאין טעמים בהם טעם חמץ, מי"מ יתכן שטעם של משהו חמץ נכנס בהם, וכתב הבית מאיר שחשש זה אינו שייך בעלי התה, שהרי מביאים אותם מארץ חזקה, ולא יתכן שבעלו אותם בפסח.

[ביה"ל שם]

וּמְהֵרָה לֹא יִקָּא קַל דְּפִרִישׁ מְרָבָא פְּרִישׁ⁽⁸⁵⁾.

85) כלומר, כיון שרוב עלי התה אינם 'מוזיפים', יש לומר 'כל דפריש מרובא פריש', וביאר שם, שאף על פי שבפסח עצמו אפשר שאין הולכים באיסור חמץ אחר הרוב, שהרי חמץ בפסח אינו בטל ברוב, מי"מ את עלי התה שהגיעו קודם הפסח, יש לדון אחר הרוב. [וראה חזו"א (א"ר ח סי' קיט ס"ק ו ד"ה ולפ"ז) שאף הוא הסתפק אם בפסח דנים 'כל דפריש מרובא פריש'].

[משנ"ב ס"ק נח]

אִמְרִינָן מִלְתָּא דְלָא רְמִיָּא עֲלֶיהָ דְּאָנֶשׁ לָאוּ אֲדַעְתֵּיהָ⁽⁸⁵⁾.

85) ומבואר מדבריו שבחמץ אף באיסור משהו שהוא מדרבנן, אומרים 'מילתא דלא רמיא עליה ראינש לאו אדעתיה'. אכן בשאר איסורים שהם מדרבנן, דעת הש"ך (יו"ד סי' צד ס"ק כח) שלא אומרים 'מילתא דלא רמיא עליה ראינש לאו אדעתיה', ושלא כדעת המהרש"ל המבואר בשי"ך שם [וראה פמ"ג שפתי דעת שם].

[שעה"צ ס"ק עז]

דְּכַבּוּשׁ לֹא אִמְרִינָן כִּי אִם קָלָח וְלֹא בְּנִקְרָשׁ⁽⁸⁶⁾.

86) וכן כתב בשעה"צ לקמן (סי' תרמח ס"ק טא) לגבי אתרוג שהונח מעת לעת בדבש קרש שאין דינו ב'כבוש', וראה מה שדנו בנדון זה הפמ"ג (יו"ד סי' טט שפ"ד ס"ק ס וסי' קה משב"ז ס"ק א) וחיות דעת (שם ס"ק א).

[משנ"ב ס"ק נט]

אָפְלוּ נַעֲשֶׂה הַפֶּל קָדָם פֶּסַח⁽⁸⁷⁾.

87) אכן להשהות מאכל זה בפסח, כתב לעיל (סי' תמב ס"ק א) שמותר, וכתב שיצטננו בנימוק שאינו רגיל להיות בו. אולם דבר שהתבשל בכלי חמץ בפסח עצמו, כתב שם שאסור להשהותו.

[שעה"צ ס"ק פא]

הָיוּ כְּנִישׁ בַּר נִיט דְּאֶסְוֶרָא⁽⁸⁸⁾.

88) ובמשנ"ב לקמן (סי' תנא ס"ק כח) כתב שרוב הפוסקים הסכימו לדעה זו שחמץ נחשב 'איסורא בלע', ושכן פסק הש"ע שם (ס"ד). אכן, לקמן (סי' תנב ס"א) פסק הש"ע שחמץ נחשב 'היתרא בלע' [ראה משנ"ב שם (ס"ק א)]. וראה מה שכתב בנדון זה בביה"ל שם (ד"ה שאין).

[שעה"צ שם]

מִשּׁוּם דְּמַעֲבָר מִדִּין נִקְרָא חֶמֶץ שֶׁנִּבְלַע קָדָם הַפֶּסַח, הַפָּנָא קְלִיעָא⁽⁸⁹⁾.

89) והחזו"א כתב (א"ר ח סי' קיט ס"ק יג ד"ה ובמ"ב) שאף לדעת הסוברים שקורבן הפסח חמץ נחשב 'היתרא בלע', לא בכל מקרה השומן והמרקחת מותרים משום ניט בר נ"ט דהיתרא, שכן בסיום התכת השומן או בישול המרקחת אין מים בכלי, ואז טעם החמץ הבלוע בכלי נבלע בשומן ובמרקחת שלא באמצעות המים, ודעת הים של שלמה (חולין פ"ח סי' סג) הש"ך (יו"ד סי' צה ס"ק ד) ועוד אחרונים שבטעם נבלע מהכלי שלא באמצעות דבר אחר אין הוא נרוך כניט בר נ"ט אלא כטעם ממש, ולפיכך אם גם החמץ עצמו נבלע בכלי שלא באמצעות מים, אלא על ידי צליה וכדו', אין זה נחשב כניט בר נ"ט, שכן החמץ נבלע בכלי שלא באמצעות דבר אחר והשומן או המרקחת בלעו מהכלי שלא באמצעות דבר אחר, אבל אם החמץ נבלע בכלי על ידי מים, אף על פי שהשומן והמרקחת בולעים מהכלי שלא באמצעות מים, הרי זה נחשב ניט בר נ"ט אף לדעת הים של שלמה [וכפי שכתב החוות דעת (יו"ד שם הדרושים ס"ק ה וביאורים ס"ק ד) שדינו של הים של שלמה הוא רק באופן שגם האיסור נבלע שלא באמצעות דבר אחר].

[משנ"ב ס"ק סב]

קְרָמֶזְבֶּת בְּסִימָן תַּסּוּ סְעִיף י בְּט"ז וְהַקְרָעֶקֶב, עֵצֵן שְׁמֵם⁽⁹⁰⁾.

90) שם כתבו הט"ז (ס"ק יא) והחק יעקב (ס"ק ל) שדבר שקיבל טעם לפגם בפסח, מותר להשהותו ביום טוב אחרון, משמע שרק להשהותו מותר, אבל לאוכלו אסור.

הַלְבוּת פֶּסַח סִימָן תְּמוּ

ביאורים ומוספים

שאסור לאכול ואפילו להשהות סוכר בפסח, לפי שיש חשש שיעירו בו קמח.

[שעה"צ ס"ק צה]

דלא קמנן אכרנס¹⁰⁰.

100) שכתב (ס"ק כח) שבחומץ חריף שיעור הזמן של הכבישה כדי להיחשב כמבוטל הוא כבר בשיעור של 'כדי שיתנו על האור ויתחיל להרתיד'.

[משנ"ב ס"ק עב]

הר' פקבטל אסור לכתחילה¹⁰¹.

101) ואף לדעת הסוברים שמותר לבטל חמץ קודם הפסח על מנת לאיכלו בפסח, שהואיל ועדיין לא הגיע זמן האיסור אין זה נחשב מבטל איסור לכתחילה [ראה לקמן (סי' תנג ס"ק ב)], מימי מבואר בשו"ע הרב (סניג) שאף לדעתם אסור לשנות את היין שבחבית בפסח, לפי שאף בפסח עצמו נפלט טעם הבצק ליין, והרי זה מבטל איסור לכתחילה.

והחזו"א כתב (א"ח סי' קיט ס"ק יד) שאין זה נחשב מבטל איסור לכתחילה, שכן אין מטרת הנותן לבטל את טעם החמץ, ועוד, שאינו נהנה מביטול האיסור. משום כך פירש החזו"א שמדובר באופן שהבצק שדיבקו בו את הנסרים אינו חמץ נוקשה, אלא חמץ גמור [וראה בדבריו שם באיזה אופן נחשב הבצק חמץ גמור]. ולפיכך הטעם שנפלט בפסח עצמו מהבצק ביין אינו בטל. [וכתב שכן נראה מלשון המרדכי, שהוא מקור דברי הרמ"א, שהיין אסור מעיקר הדין, ולא משום קנס שגורו על המבטל איסור לכתחילה].

גם המשגיב להלן (ס"ק ק) כתב שהמבטל דבר איסור בדבר אחר ואין מטרתו כדי לבטל את האיסור, שאין בכך משום מבטל איסור לכתחילה, ולפיכך כתב שמותר לתת חלב היטה ביין כדי לעשותו צלול, ואין חוששים שמא ישתה אותו בפסח, שאף אם ישתה, אין בכך איסור. אולם נראה מרבירי שלכתחילה אסור לשתות את היין בפסח.

עוד בענין מבטל דבר איסור בדבר אחר ואין מטרתו כדי לבטל את האיסור שאין הוא נחשב מבטל איסור לכתחילה, ראה שו"ע (י"ד סי' פד ס"ג), ובני"ז שם (ס"ק יח) ובש"ך שם (ס"ק לח).

[שעה"צ ס"ק ק]

וקטל לגפי תחבית דמפר לקימ¹⁰².

102) וכעין זה נחלקו השו"ע והרמ"א לעיל (סי' תמב ס"ג) לגבי נזירות המודבקים בהלונות על ידי חמץ, החמץ נראה מחוץ לנייר, אם מותר לקיימם בפסח כשנעשו תוך שלושים יום שקודם הפסח.

[שעה"צ ס"ק קא]

עין שם שְׁהָאֵרִיכוּ קְנָה¹⁰³.

103) המקור חיים (ביאורים ס"ק י"ד) תירץ, שאם עברו שלושים יום מדיבוק הנזירות בחלון, כיון שהחמץ נעשה חמץ נוקשה הוא מכוסה בניירות, גם אם הוא גדול מכזית אין איסור לקיימו, שחמץ נוקשה שאיסורו מדרבנן, לא אסרוהו כשהוא מכוסה ונעלב מהעין, אבל הבצק שדבקו בו את החבית, כיון שאין הוא מכוסה, אם גדול הוא מכזית חייבים לבערו גם לאחר שני חודשים.

והגמן האלף (ס"ק יח) תירץ, שאף ששיעור הדבק שבחלון הוא יותר מכזית, מימי כיון שאינו נקלף כאחד אינו נחשב ככזית במקום אחד, מה שאין כן בחבית.

[משנ"ב ס"ק סה]

דלכמה פוקקים נותן טעם בר נותן טעם אסור בחמץ אף קדם פסח⁹⁸.

96) ומצינו כמה טעמים מדוע יש לאסור בחמץ נ"ט בר נ"ט שנעשה קודם פסח:

השעה"צ לעיל (ס"ק פא) הביא את דעת הסוברים שחמץ קודם פסח נחשב 'איסורא בלע', ולא נאמר בו ההיתר של נ"ט בר נ"ט.

אכן, אף אם חמץ נחשב 'היתרא' קודם פסח, כתב הפמ"ג (בספר גינת וורדים כלל סה) שיש לאסור נ"ט בר נ"ט של חמץ שנעשה קודם הפסח, שכן ההיתר של נ"ט בר נ"ט אינו משום שהתורה לא אסרה טעם שני, אלא שאין בכוחו של טעם שני לתת טעם דבר אחר, והטעם שמותר לאכול 'רגים שעלו בקערה' ביחד עם 'כותח', הוא משום שהניט בר נ"ט של הבשר הבלוע בדגים אינו יכול לתת טעם ב'כותח', ולפיכך אין בהם איסור בשר וחלב, שאיסור בשר וחלב אינו אלא כשהבשר והחלב מעורבים זה בזה, אבל טעם שני של חמץ אסור מחמת עצמו, ואין זה משנה אם הוא נעשה טעם שני קודם הפסח [וראה הנהגות רעק"א למג"א ס"ק לח ס"ק כא].

טעם נוסף מדוע יש להחמיר בפסח בניט בר נ"ט כתב החק יעקב (סי' תנג ס"ק ב), שכן כתב הרמ"א (י"ד סי' צה ס"ב) שלכתחילה יש להחמיר בדעת הראשונים הסוברים שההיתר של נ"ט בר נ"ט לא נאמר כשהניט בר נ"ט נעשה על ידי צליה ובישול, ורק בדיעבד טומאים על דעת הראשונים הסוברים שאף נ"ט בר נ"ט שנעשה על ידי צליה ובישול מותר [ראה ב"י שם שנחלקו בכך ראשונים], ולפיכך יש להחמיר בדבר שהתבשל קודם הפסח בכלי חמץ, שלא לאוכלו בפסח, שכן נ"ט בר נ"ט זה נעשה על ידי בישול, וכיון שיכול לאוכלו קודם הפסח או לאחריו, הרי זה נדון כלכתחילה.

[משנ"ב ס"ק עא]

דבחמץ קענין גסין מצינן לעצת⁹⁷.

97) אולם לקמן (סי' תקכו ס"ק טו) כתב שכבישה בחומץ דינה כבישול כבר משנשרה בשיעור של 'כדי שיתנו על האור ויתחיל להרתיד', וכן כתב לקמן (סי' תרמח ס"ק נד). אלא שכתב בשעה"צ שם (ס"ק ט) שהיינו דוקא בחומץ חזק [אבל אם אינו חזק אין דינו כמבוטל אלא לאחר מעת לעת], וכן כתב המג"א (כאן ס"ק כח). וראה לקמן (סי' תנג ס"ק לח) שם נראה שסתם כפי שכתב כאן.

[משנ"ב שם]

וְאֵז אֶפְלוּ אֵינוּ פְּרִימוֹ אֶסוּר, דְּחוּרְפָּה מְשַׁרִי לֵה לְשִׁבְחָה⁹⁸.

98) והחזו"א כתב (א"ח סי' קיט ס"ק יג) שאין חומץ נדון כדבר חריף לענין שמשביח את הבלוע בכלי לאחר מעת לעת. והוכיח כן, שכן אפילו המג"א (ס"ק כח) המובא בשעה"צ ס"ק צה) שטובר שחומץ דינו כציר ואם שהה כדי שיתנו על האור וירתיד מפליט טעם מהכלי, כתב שאין חומץ נחשב כדבר חריף לענין שמשביח את הבלוע בכלי לאחר מעת לעת, קל וחומר שהסוברים שחומץ אין דינו כציר, ומפליט מכלי רק לאחר מעת לעת, יסברו שאין חומץ נחשב כדבר חריף לענין שמשביח את הבלוע בכלי לאחר מעת לעת.

[משנ"ב שם]

אין להקפיד מן מן פסח⁹⁹.

99) וכפי שמבואר הרמ"א לקמן (סי' תסז ס"ח) ובמשנ"ב שם (ס"ק כט)

כו

הלכות פסח סימן תמו

(סו) יש מחמירין להסתפק מחמירין (סז) שמסתפקין ממנו כל השנה, דחשיבין שמא נתנו בו מן הנשאר מן הסעודה ונלפצמים (סח) יש בו פרוני להם (מהרי"ל). ובמקומות אלו (סט) שאין חמירין מצוי לא ראייה מחמירין בזה. עוד יש מחמירין לכתחלה (ע) שלא למלאה מן זמן וחמירין תוף שלשים לפסח בכלי-חמין, ואם מלאהו תוף שלשים נחמירין שלא לשותו בפסח ומסיב מהרי"ל ברי"ו; (עא) והמקל לא הפסיד, כל-שכן במקום שאין זין וחמירין (סו) [מן מצוי, פן נראה לי. חבית זין שדבקו נסריו בכצק, אם הוא תוף (כו) שני תרשים קדם פסח, צדן רף הוא וג'תן טעם (עב) בפסח (עג) ואסור (מ) לשותו, (עד) ואם נתגיה קדם לכן, כבר נתבשר ואינו נתן טעם בפסח ושרי (מרדכי ריש כ"ש וסמ"ג והג"מ פ"א). (עה) מיהו, אם יש פניה בצק (עו) במקום אחד (עד) * ה"ב (כט) לבצרו אף-על-פי ששורי לחזק (פסקי מהרא"י סימן קמט), בדלעיל סימן תמב קצין ז:

שערי תשובה

ע"ש. וכתב בשו"ת פ"י סימן ז שזין ממשל שפכאין מפרנות תורגמ' ואין דוע אם נעשה לשם פסח לש להחיד, דמסתמא סתם פלים אינם ב"י וגם ניט פ"י ניט, וע"ד, דפשיטא דמכשילין גם ארעקא דפסח, דעקר מכותה סזן לזקת, ע"ש. ועין לשי"ת ב"ח סימן קכג דלכתחלה אף שידוע שאינו ב"י אסור למלא בשר או דגים בבקריחמין להשפיש מהם בפסח כמו דגים שעלי כ"י, ומ"ס גריצבור מפר אפילו פלה זינן שידוע שאינו ב"י, ע"ש: [כז] מצוה. עב"ח. ועין לשי"ת ג"כ מ"ת סימן כו, אם איי מתייק חוקת י"ש ובתניע הפסח שולחים כמקום אחר לשם תבית י"ש מהתב עם הכשר לפסח, והפתיק הוא נותן לפני הישנאל בכלים קטנים מחמרים וכוזר אותם לישנאל, וכתב שששה להחיד בתיקם אחר נחש להצדף ח'תם פתוף חותם דתני לרין גר ע"פ הגלוחית וחוט קשור סביב חתם ושבו קרף גר על גר קר וחוט קשור בו וחתם, כן יעשה בכל כלי יכלי, ואם הפתיק טקפיד ע"י יוש להש לאיב שלו יש להחיר בחותם אחר זינן שרמקין עם בשתה מ"ש נהיה להם ע"י פניעת שפתת י"ש, וטוב הו"ק ויהחיד אל תחידים אפן החותם כ"א נשית בצת שוקף אם הוא באפן החותם, גם יודיע להפתיק ש"ידיע לכל אפן החותם אף הוא. ועין פאר היטב פלום צ"צ לנען למח' להוף סזן חלביקתה ומלביקתה, יבגול מרבה קמב לטריע לאסר בחלביקתה דמחין שמו עליו וקטמיר בחלביקתה דצדן סתר הוא, ע"ש. וגם המביא

פאר היטב

דפחות מס' אין להקל תוף הפסח, ובמקום הפסד מרבה וכה"ג יש להקל בכל ענין, עמ"א: (כז) מצוה. ואם הפלי היה מרק ושטף שרי לכ"ע, מ"א בשם מהרי"ל. ועמ"א שמסיק בחמין תוף דבר חרף דלא הוי ניט בר ניט ולכן אם צמר בכלי-חמין ב"י וכו', וצ"י ח"י מה שהקשה עליו. קמב בתשובת צ"צ סימן פ דאסור לתן לחוף תינן חלביקתה וחלביקתה צדי שיהיה לכן וצ"ל, ושמא ישתה עם פשר או ישתה בפסח, ואעפ"י שנתבשל בס' מ"מ ה"ל ממשל אסור לכתחלה, וע"ד, שפ"א לשאר קצת מחלביקתה צ"ע, ע"ש, וסמ"א השיג עליו, והקדים עמו ברי"ח סימן תסו ס"ח, ונח"י מסכים עם הצ"צ, ע"ש: (כז) ב' תרשימו. וט"י פסח שלשים יום, ונח"י חולק עליו והחמיר בדברי רמ"א: (כח) לשותו. אבל לקימו מפר. אחרונים: (כט) לבצרו.

באור הלכה

יש להקל. ועין פרי חדש דמפקק על צדק קלא דמקלין בזה ביום-טוב אחרון, דאמרי לזולתי בה: * ח"ב לבצרו. ולענין זינן אם מפר לשותו, לכאורה הרבר פשוט קדם שני תרשים שגבר נתבשר ואינו נותן טעם בזין, דריק סזן מן הסבית וספר לשותו, וכל-שכן להשתו; ואם בתוף שני תרשימו שפרט טעם בזין, דאסר תרמ"א לשותו, לענין להשתו פלי בשני

משנת ברוחה

נותן טעם לפגם, ונוכל לקטוף אטעמים אלו על-כל-פנים לענין שלא לאסר התערובות. (פו) אכן אם ידוע שהפלי שנתבשל היה פן-ימי מכליעת החמין, משמע טאחרונים דאוקר התערובות, דמשום סבירת נותן-טעם בר נותן-טעם לחוד אין להחיד, דלכמה פוסקים נותן-טעם בר נותן-טעם אסור בתמין אף קדם פסח⁶⁶: (סו) יש

מחמירין להסתפק מחמירין וכו'. רוצה לומר, אפילו אם נעשה החמין בכלי חדש (פח) וגם נשאו ממנו בכלי-פסח, אפילו הכי אסור: (סז) שמסתפקין ממנו כל השנה. לאפוקי מן החמין שפגמו (מט) בבית האוצר דשרי: (סח) יש בו פרוני להם. ואם סגנון (ס) קדם פסח, מפר: (סט) שאין חמירין מצוי וכו'. ועל-פ' (סז) אפילו נסתפקו ממנו שרי, (סז) דלא אפשר בקל למצא אחרים: (ע) שלא למלאה וכו'. רוצה לומר, כשפ"א למלאה חבית זין לפסח לא ימלאנו על-ידי פלי-חמין, (עא) אף שפסח פלים נקיים הן ואין פתן לקליף בענין רק פלוע פתו, ובליע אינו נפלט על-ידי צוין: (עב) והמקל לא הפסיד. ואם הפלי (עג) היה מרק ושטף שרי לכלי עלמא, אם לא ששקה החמין בחוכו מעת-לעת, (עד) דבחמין בענין גס-מן מעת-לעת⁶⁷, ואז אפילו אינו כו-ימו אסור, דחורפה משוי לה לשבחה⁶⁸. במקומות שמערכין (עו) צוקער⁶⁹ בחמירין אין להסתפק ממנו בפסח⁷⁰, אלא-אם-כן סגנון קדם הפסח, (עז) ובמקום הפסד מרבה מפר בדיצבד אפילו לא סגנון. (עח) פפסח. פרוש, דהשעם שנתן קדם הפסח כבר נתבשל בששים, אלא דאסור משום דניתן טעם בפסח עצמו, דהוא כמשהו. ואף דבצק היה הוא חמין נקשה, ויגקשה סבירא להו לכמה פוסקים דכטל בששים אף בתוף הפסח, ובדלעיל בסוף קצין-קטן טו, (עט) ה"ב גרע, דבין שנותן זינן על-קנת להשתו בתוף חבית בפסח, הוי כממשל אסור לכתחלה⁷¹: (עו) ואסור לשותו. אבל (עט) לקימו שרי (ק) כיון שעבר עליו שלשים יום: (עד) ואם נתגוה קדם לכן. הינו, שנתגוה הבצק לדבק קדם שני תרשימו. ועין בס"ו שדעתו לדינא דדי בשלשים יום, אבל הפגו-אברהם וחקי-עקב דעתם לדינא כמשמעות הרמ"א, דלענין שיהא מפר לשותו זינן בענין דוקא שני תרשימו: (עה) מיהו אם יש פניה וכו'. מסתברא (קא) דרוצה לומר, אפילו הוא קדם שני תרשימו: (עו) במקום אחד. רוצה לומר, שאין חוט הבצק נפסק בינתיים, (קב) וראוי להנטל פאחת אלו היה לח: (עז) ח"ב לבצרו.

שער הציון

(פו) אלהי הבה ותיראדם. ועין בפרי-מגדים שלא פסיקא לה. דאפשר דיש לסמוך בדיעבד לענין פשרובות אסרת ניט בר ניט לחוד, ועל-כל-פנים היבא דיש ששים אפשר שיש להקל במקום הפסד מרבה: (פח) אחרונים: (פט) דרכי-משה: (ס) חקי-עקב ושי"א: (סא) מגן-אברהם: (סב) ובהדושי רבי עקיבא איגו גמב, דהא אפשר לקנות קדם יום-טוב ולסגנון: (סג) אחרונים: (סד) מגן-אברהם בשם מהרי"ל: (סה) ש"ף ביוה"דעה סימן קה קצין-קטן ב וכג שם ופרי הדש והגר"א שם חקי-עקב ומקור-חיים, דלא כמגן-אברהם¹⁰⁰, וראייתו דתה בתקרה-משה: (סו) חקי-עקב ושי"א: (סז) אלהי הבה. ומה שפסקידי שם לכתחלה אפילו על-ידי סגנון איני יודע טעמו, דהא המעט צוקער² נתבשל בששים קדם פסח, דהא שפחמירין בו כסימן תסו הוא משום תקמח שפחמיר בו ותקמח נמות, כמו שכתב האלהי רבה בעצמו, ומה שהקשה דהא מבשלין הצוקער בכלי-חמין, הא סתב הרמ"א לעיל דעל-ידי פשרובות אין לאסר: (סח) סגן אברהם ושי"א: (טא) חקי-עקב. ועין פרי-מגדים שכתב דמסגן-אברהם משמע דאפילו בתוף שלשים גס-מן מפר לשותו, שכתב נעשה לתוך החבית וכתל לגבי חבית ומפר לקימו¹⁰², והזן נמי מפר לקימו, ובאמת מן משמע מהרומת-הדשן שם בפסקיו סימן קמט דתיבא דליבא פצות מפר אפילו בתוף שלשים: (קא) דבמתניתין הפסחים (דף מה) 'אם יש כזית במקום אחד ח"ב לבצרו, ולא קמפליג בין מפלג קדם הפסח או סמוך. ועין באחרונים ומקור-חיים ומגן-אלוף מה שנתנו אגשיית הפרי-מגדים, דסותר עצמו למה דאימא כסימן תמב קצין ג בהג"ה לענין דבוק הגירות בחלון, דאם הוא קדם שלשים מפר אף דאיבא פניה, וכדאימא בתרומת-הדשן בפסקיו סימן קמט. עין שם שהארכי בנה¹⁰³: (קב) מגן-אלוף:

תרה"ם: 1 טונקיה. 2 ספר.

